

- 2026–yil 20–may kuni Andijon viloyati pedagogik mahorat markazi tomonidan o'tkazilgan “O'quvchilarda XXI asr ko'nikmalarini shakllantirishda ijtimoiy–gumanitar fanlarning ahamiyati” mavzusidagi ilmiy–amaliy anjumanidagi faol ishtiroki uchun

Latibjonov Rahmatillo Abdurashid o'g'li S E R T I F I K A T

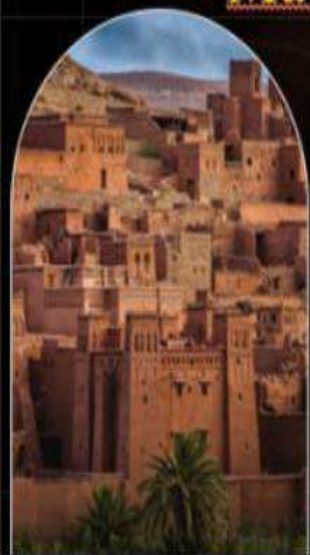
BILAN TAQDIRLANADI

Mavzu: Ta'lim oluvchilar faoliyatida ijtimoiy fanlarning ahamiyati

20.05.2026-YIL

MARKAZ DIREKTORI: T.T.TURG'UNOV

ANDIJON VILOYATI
PEDAGOGIK MAHORAT
MARKAZI

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA
MATERIALLARI TO'PLAMI

**“O‘quvchilarda XXI asr ko‘nikmalarini
shakllantirishda ijtimoiy-gumanitar
fanlarning ahamiyati”**

TASHKILIY QO'MITA:

“Ijtimoiy-iqtisodiy fanlar metodikasi” kafedrası

KONFERENSIYADA TASHKIL YO'NALISHLAR:

XXI asr ko‘nikmalarini
shakllantirishda
ijtimoiy-gumanitar
fanlarning
imkoniyatlari

Umumta'lim fanlarni
o'qitishda raqamli
texnologiyalar va
sun'iy intellektdan
foydalanishning
afzalliklari

Ijtimoiy-gumanitar
fanlarni o'qitishda
pedagogik-psixologik
yondashuvlar

Bolalarda kreativlik
va tanqidiy fikrlash
ko'nikmalarini
shakllantirishda
didaktik o'yinlardan
foydalanish

2026-yil
20-may

Soat:
10:00

Manzil:
Andijon viloyati
pedagogik mahorat markazi

“O‘quvchilarda XXI asr ko‘nikmalarini shakllantirishda ijtimoiy-gumanitar fanlarning ahamiyati” mavzusida Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi

“O‘quvchilarda XXI asr ko‘nikmalarini shakllantirishda ijtimoiy-gumanitar fanlarning ahamiyati” mavzusida Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. Andijon viloyati Pedagogik mahorat markazi. Andijon, 2026-yil 20-may.

Ushbu konferensiya to‘plamida Andijon viloyati Pedagogik mahorat markazi tomonidan tashkil etilgan – “O‘quvchilarda XXI asr ko‘nikmalarini shakllantirishda ijtimoiy-gumanitar fanlarning ahamiyati” mavzusida Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasiga kelib tushgan tezis va maqolalar o‘rin olgan. Ushbu Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi Andijon viloyati Pedagogik mahorat markazi tashabbusi bilan tashkil etilgan bo‘lib, “O‘quvchilarda XXI asr ko‘nikmalarini shakllantirishda ijtimoiy-gumanitar fanlarning ahamiyati” mavzusiga bag‘ishlanadi. Mazkur konferensiya doirasida ijtimoiy-gumanitar fanlarni o‘qitishda ilg‘or xorijiy va milliy tajribalarni tahlil qilish, sun‘iy intellekt va innovatsion yondashuvlarini muhokama etishga e‘tibor qaratiladi. Shuningdek, konferensiyada ijtimoiy-gumanitar fanlarni ahamiyati kuchaytirish, ta‘lim bosqichlari o‘rtasidagi uzviylikni ta‘minlash hamda masofaviy ta‘lim tizimini oid xorijiy tajribalar bo‘yicha to‘plangan materiallar o‘rin olgan.

Ilmiy-amaliy konferensiya materiallaridan oliy ta‘lim muassasalari professor-o‘qituvchilari, umumta‘lim maktab o‘qituvchilari hamda barcha tadqiqotchilar foydalanishlari mumkin.

Mas‘ul muharrir: markaz direktori Turg‘unov T.T.

Tahrir hay‘ati: fanlarni rivojlantirish bo‘limi boshlig‘i,
professor Abdullayeva M.A.

Pedagogika va psixologiya, ta‘lim texnologiyalari kafedrası mudiri, pedagogika fanlari bo‘yicha PhD, dotsent Azizova Q.M.; Aniq va tabiiy fanlar metodikasi kafedrası mudiri, pedagogika fanlari bo‘yicha PhD dotsent, Kuychiyeva M.A.; Ijtimoiy-iqtisodiy fanlar metodikasi kafedrası mudiri Abduraimov Sh.N. katta o‘qituvchilar: Qosimov D.A., Davronova R.K., o‘qituvchi Axmadjonova D.A.

Taqrizchilar: Kuychiyeva M.A.– AVPMM Aniq va tabiiy fanlar metodikasi kafedrası mudiri, pedagogika fanlari bo‘yicha PhD, dotsent.

Tillaboyeva M.B. – Farg‘ona davlat universiteti, yu.f.f.f.d.(PhD)

Andijon viloyati Pedagogik mahorat markazi Ilmiy-metodik kengashining 2026-yil 18-maydagi o‘tkazilgan 8-sonli yig‘ilish bayonnomasi bilan nashrga tavsiya etilgan.

To‘plamdan o‘rin olgan maqolalarning saviyasi, sifati va ilmiy dalillarning haqqoniyligi hamda mazmuni uchun mualliflar mas‘uldir.

AVPMM, 2026

“O‘quvchilarda XXI asr ko‘nikmalarini shakllantirishda ijtimoiy-gumanitar fanlarning ahamiyati” mavzusida Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi

2. Kaplan R. S., Norton D. P. The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action. Boston: Harvard Business School Press, 1996. 336 p.
3. Westerman G., Bonnet D., McAfee A. Leading Digital: Turning Technology into Business Transformation. Boston: Harvard Business Review Press, 2014. 292 p.
4. Тихомиров В. П., Днепровская Н. В. Цифровая трансформация образования: технологии и управление. Москва: КНОРУС, 2020. 304 с.
5. Siemens G., Long P. Learning analytics: From data to impact. New York: Routledge, 2021. 256 p.
6. United Nations. E-Government Survey 2022: The Future of Digital Government. New York: United Nations, 2022. 296 p.

TA'LIM OLUVCHILAR FAOLIYATIDA IJTIMOIIY FANLARNING AHAMIYATI

Latibjonov Rahmatillo Abdurashid o‘g‘li
Andijon viloyati Pedagogik mahorat markazi
Pedagogika va psixologiya,
ta'lim texnologiyalari kafedrası katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada ta'lim oluvchilar faoliyatida ijtimoiy fanlarning tutgan o'rnini va ahamiyati tahlil qilinadi. Ijtimoiy fanlar yosh avlodda ijtimoiy ong, fuqarolik mas'uliyati, kommunikativ kompetensiya, tanqidiy va mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi. Shuningdek, maqolada ijtimoiy fanlarning ta'lim jarayonidagi vazifalari, shaxs kamolotiga ta'siri hamda zamonaviy jamiyat talablariga mos kompetensiyalarni rivojlantirishdagi o'rnini yoritilgan. Ijtimoiy fanlarni o'qitish orqali ta'lim oluvchilarda milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat, ijtimoiy faollik va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatlari rivojlanishi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: Ijtimoiy fanlar, ta'lim oluvchi, ta'lim jarayoni, ijtimoiy kompetensiya, kommunikativ ko'nikmalar, tanqidiy fikrlash, fuqarolik mas'uliyati, shaxs rivojlanishi, ijtimoiy faollik, ma'naviy qadriyatlar, ijtimoiy ong, kompetensiyaviy yondashuv.

“O‘quvchilarda XXI asr ko‘nikmalarini shakllantirishda ijtimoiy-gumanitar fanlarning ahamiyati” mavzusida Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi

Yosh avlodning har tomonlama kamol topishi jamiyat taraqqiyotini ta'minlovchi asosiy omil bo'lishi bilan bir qatorda uning shaxs sifatida ijtimoiy faollashuvida ham etakchi o'rin tutadi. O'quvchi shaxsining ijtimoiy faolligi quyidagi ikki jihatga ko'ra muhim ahamiyatga ega:

Birinchidan, shaxsning jamiyatda o'z o'rnini topishi uchun zamin yaratadi;

Ikkinchidan esa, uning bilimi, kuch-quvvati, imkoniyati hamda iqtidori jamiyat rivoji yo'lida mehnat qilishga yo'naltiriladi;

Manbalarning tahlili shuni ko'rsatadiki, demokratik jamiyatda o'quvchilar ijtimoiy faolligi o'z-o'zidan yuzaga kelmaydi, balki muntazam tarzda maqsadli ravishda olib borilgan pedagogik faoliyat natijasida shakllantiriladi. O'quvchi-yoshlarga nazariy-amaliy bilimlarni berish, ularda ijtimoiy faollik ko'nikma va malakalarini hosil qilish pedagogika nazariyasi va amaliyoti uchun ham o'ziga xos ahamiyatga ega ekanligi bilan dolzarblik kasb etadi. Yosh avlodni ijtimoiy faolligini oshirishda ijtimoiy fanlar o'rni sezilarli darajada yuqoridur. Ijtimoiy fanlar nima, unga qanday fanlar kiradi va bu fanlar qachon paydo bo'lgan?

Bu savollar ko'pchilikni qiziqtirishi tabiiydir.

Ijtimoiy fanlar. Ularni jamiyatda sodir bo'layotgan voqealarni o'rganish va ob'ektiv tahlil qilishga bag'ishlangan ilmiy fanlar deb ta'riflash mumkin. Boshqacha qilib aytganda, ijtimoiy fanlar insonning ijtimoiy muhitidagi xatti-harakatlarini o'rganishga bag'ishlangan. O'z navbatida ushbu fanlar ijtimoiy institutlarda yuzaga keladigan o'ziga xos xususiyatlarni yoki qonuniyatlarni tushunish uchun insonning individual va jamoaviy xatti-harakatlarini tahlil qiladi. Ijtimoiy dunyoni tushunishga bag'ishlangan ushbu fanlarning olimlari o'zlarining ko'rsatmalarini ikkita asosiy savol orqali boshqaradilar: **nima uchun ba'zi ijtimoiy va tarixiy hodisalar ro'y beradi va ularni qanday sharoitlar yaratadi.** Ushbu taxminlardan jamoaviy xulq-atvorni tahlil qilish osonlashadi.

Ijtimoiy fanlar antropologiya, aloqa, siyosatshunoslik, iqtisod, ta'lim, demografiya, tarix, tilshunoslik, psixologiya, geografiya, semiologiya va boshqa sohalarni qamrab oladi.

Kelib chiqishi va tarixi. Qadimgi asr. Ijtimoiy fanlar, odatda, ko'pgina epistemalar va bilimlarda bo'lgani kabi, qadimgi falsafaning paydo bo'lishida, yozuvga ega bo'lgan birinchi sivilizatsiyalar rivojlana boshlaganda paydo bo'lgan. Biroq, qadimgi asrlarda turli xil bilim sohalari o'rtasida farq yo'q edi, shuning uchun matematika, she'riyat, tarix va siyosat bir xil fan sifatida o'rganilgan. Bu turli xil bilim shakllari doirasida ilmiy asoslarni qo'llashga olib keldi.

“O‘quvchilarda XXI asr ko‘nikmalarini shakllantirishda ijtimoiy-gumanitar fanlarning ahamiyati” mavzusida Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi

XVIII-asrda ijtimoiy fanlar Russo, Didro va boshqa fransuz mualliflarining tadqiqotlari tufayli bugungi kunda ma’lum bo’lganidek paydo bo’ldi. Shu paytdan boshlab “ijtimoiy fanlar” atamasi qo’llanila boshlandi ammo, bu pozitivizm bilan qattiq bog‘liq edi.

Ogyust Konte va Emil Dirksaym. Fransuz faylasufi Ogyust Konte ijtimoiy fanlarning rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatdi, chunki u ushbu fanlarni bilish uchun yangi yo'llarni ochishga imkon berdi. Ushbu yo'nalishlardan biri “ijtimoiy tadqiqotlar” deb nomlangan bo'lib, u Yevropaning ayrim mamlakatlari va Qo'shma Shtatlarda ishlab chiqilgan ko'plab statistik namunalardan iborat edi. Ijtimoiy fanlarning rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan yana bir olim - bu “ijtimoiy faktlar” ni o'rganish bilan tanilgan fransuz sotsiologi Emil Dirksaym; Shuningdek, Vilfredo Pareto tomonidan individual nazariyalar va meta-nazariy g'oyalarni joriy etgan ish muhim edi. Maks Veber o'z navbatida ijtimoiy hodisani aniqlashga imkon beradigan uslubiy ikkilikni joylashtirdi. Ijtimoiy fanlarni o'rganishning yana bir usuli iqtisodiy intizomga asoslangan edi, chunki u “qattiq fan” ko'rsatmalariga binoan iqtisodiy bilimlarni targ'ib qildi.

XX asrning boshlari va hozirgi zamon ijtimoiy fanlari ma'rifatparvarlik g'oyalari turli xil tanqidlarga va o'zgarishlarga duch keldi: masalan, turli sohalardagi matematik tadqiqotlar eksperimental tadqiqotlar bilan almashtirildi, chunki ular nazariy tuzilmani ishlab chiqish uchun tenglamalarni tahlil qildilar. Natijada, ijtimoiy fanlarning pastki sohalari metodologiya doirasida ko'proq miqdoriy bo'lib qoldi. Statistikalari amaliy matematikaning mustaqil sohasiga aylandi, chunki statistik jarayonlar katta ishonchlilikka erishdi. Xuddi shunday, tabiatshunoslikning ba'zi fanlari ijtimoiy fanlardan, masalan, sotsiobiologiya va bioekonomika kabi ba'zi tadqiqot formulalarini olgan. Zamonaviy davrda Talkott Parsons va Karl Popper kabi olimlar ijtimoiy fanlarni tadqiq etish sohasini yanada chuqurroq rivojlantirdilar. Bu turli xil fanlarni bir-biri bilan bog'lash uchun qaysi metodologiyani eng mos kelishini aniqlashdan iborat edi, chunki hozirgi paytda texnologik yutuqlar bilan o'zgartirilgan ko'plab usullar mavjud. Tarix davomida ijtimoiy fanlar kuchli munozaralarga duch kelgan, chunki ularni aniqlash va ularni tashkil etuvchi narsalarni aniqlash ziddiyatli bo'lgan. Ijtimoiy fanlarning delimitatsiyasi bilan bog'liq ushbu ziddiyatga qaramay, ushbu fanlarning quyidagi asosiy xususiyatlariga ega ekanligi aniqlanishi mumkin:

“O‘quvchilarda XXI asr ko‘nikmalarini shakllantirishda ijtimoiy-gumanitar fanlarning ahamiyati” mavzusida Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi

Metodika. Barcha fanlarning ajoyib xususiyatlaridan biri bu foydalanadigan metodikadir. Buni ikkiga bo‘lish mumkin: deduktiv yoki induktiv metodologiya. Ijtimoiy fanlarda asosan aralash induktiv usul qo‘llaniladi, bu argumentlar va qoidalar ehtimollikini hisoblash imkonini beradi. Ilmiy va ijtimoiy fanlar bir necha o‘n yillar davomida fan nima ekanligi haqida bahslashib kelgan, chunki uning boshlanishida tabiatshunoslik namuna sifatida olingan. Shu bilan birga, ijtimoiy fanlarda (jamiyatda) o‘rganish ob’ekti tabiiy fanlar kuzatadigan ko‘rsatmalar doirasida tuzilishi mumkin emasligi aniqlandi. Bu asosan, institutlar va ijtimoiy tizimlarning mumkin bo‘lgan natijalar va sifat ta’sirlarini o‘zgartiradigan ma’lum tajribalarni ishlab chiqishda bir qator chegaralarni belgilashiga bog‘liq bo‘lgan.

Ijtimoiy fanlar o‘zaro bog‘liqligi bilan ajralib turadi, chunki ular yaxshiroq ajratmalar va natijalarni taklif qilish uchun bir-biriga muhtoj. Masalan, sotsiologiya psixologiya va ijtimoiy tarix, shuningdek, inson geografiyasi bilan bog‘liq bo‘lishi kerak. O‘z navbatida madaniy antropologiya urbanizm, demografiya va falsafa bilan bog‘liq bo‘lishi kerak. Barcha ijtimoiy fanlarni o‘rganish ob’ekti ijtimoiy mavjudot sifatida insondan iborat, ya’ni odamlarda ijtimoiy va kommunikativ mavjudotlar sifatida. Shu sababli, ushbu intizomlar odamlar muhitida olib boriladigan barcha harakatlar va xatti-harakatlar bilan bog‘liq. Binobarin, ushbu turdagi fanlar ramziy va moddiy jamiyatlarning namoyon bo‘lishini tahlil qilishga intiladi. Shu sababli, ijtimoiy fanlar ko‘pincha insoniy fanlar deb ham ta’riflanadi, garchi ba’zi tanqidchilar ushbu toifadagi farqlarni qilishni afzal ko‘rishadi. Hozirgi vaqtda ijtimoiy fanlar, ayniqsa, boshlang‘ich va o‘rta ta’lim ta’limi tayyorlashning asosiy qismini tashkil etadi. Buning sababi shundaki, ijtimoiy fanlar umumbashariy qonunlarni shakllantira olmasligiga qaramay, ular atrofimizdagi dunyoni yanada empatik va ko‘p qirrali tushunishga imkon beradi, eng yoshlarning ongini keskin kengaytiradi. Bundan tashqari, ijtimoiy fanlar odamlarga tarixiy jarayonlar, hokimiyat munosabatlari, tuzilmalar va hodisalar to‘g‘risida hozirgi kunda biz bilgan jamiyat shakllanishiga imkon berganligi haqida hayron bo‘lishlariga imkon beradi.

Xulosa qilib aytganda, ijtimoiy fanlar orqali inson o‘zini va boshqalarni chuqur bilishga qodir. Jamiyatda o‘quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ularni o‘zlari qiziqqan sohaga yo‘naltirish va oldilariga maqsad qo‘yish jarayonini ularga anglatish uchun birinchi galda o‘quvchi bilan muloqot qilish kerak. Ijtimoiy fanlarda muloqot muhim ahamiyatga ega. Demokratik jamiyatda o‘quvchilar ijtimoiy faolligi o‘z-o‘zidan yuzaga kelmaydi, balki

“O‘quvchilarda XXI asr ko‘nikmalarini shakllantirishda ijtimoiy-gumanitar fanlarning ahamiyati” mavzusida Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi

muntazam tarzda maqsadli ravishda olib borilgan pedagogik faoliyat natijasida shakllantiriladi. O‘quvchi yoshlarga nazariy-amaliy bilimlarni berish, ularda ijtimoiy faollik ko‘nikma va malakalarini hosil qilish pedagogika nazariyasi va amaliyoti uchun ham o‘ziga xos ahamiyatga ega ekanligi bilan dolzarblik kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Díaz, C. (2011) Ijtimoiy fanlar nima uchun kerak? La Voz-dan 2019 yil 26 mayda olingan: lavo.com.ar
2. Manzanos, C. (2002) Ijtimoiy fanlar: intizomiy yaqinlashuvlar. 2019-yil 26-mayda Redal-dan olingan: redayc.org
3. Prats, J. (sf) Ilmiy bilimlar doirasidagi ijtimoiy fanlar. 2019 yil 26 mayda UB didaktik tarixidan olingan: ub.edu
4. Ғозиев Э. Ғ. Педагогик психология. –Тошкент: Университет, 2014.-208 бет.
5. A. (sf) Ijtimoiy fanlar. 2019 yil 26 mayda Vikipediya dan olindi: en.wikipedia.org
6. Zinke, M. (1970) Ijtimoiy fanlar: tushuncha va tasnif. 2019 yil 26-mayda Gredos-dan olingan: gredos.usal.es

**UZLUKSIZ MALAKA OSHIRISH TIZIMIDA BIOLOGIYA FANI
O‘QITUVCHILARINING INNOVATSION KASBIY FAOLIYATINI
RIVOJLANTIRISH**

Xoldaraliyeva Nargiza Baxodirjon qizi

*Andijon viloyati PMM, “Aniq va tabiiy fanlar metodikasi” kafedrası
o‘qituvchisi*

Annotatsiya: Maqolada biologiya o‘qituvchilari o‘rtasida yangi professional amaliyotlarni ilgari surish bilan bog‘liq muammolar ko‘rib chiqiladi. Ta’lim sohasidagi zamonaviy innovatsiyalar o‘qituvchilarning kasbiy malakasini oshiradi, o‘quvchilarning fanga qiziqishini oshiradi va o‘quv jarayoni samaradorligini oshiradi. Tadqiqot biologiya o‘qituvchilari uchun zamonaviy texnologiyalar, interfaol texnikalar va raqamli resurslardan foydalanishning afzalliklarini ko‘rsatadi. Ijodiy pedagogikaning o‘qituvchilarning kasbiy o‘shishiga ta’siri ilmiy jihatdan tasdiqlangan.

“O‘quvchilarda XXI asr ko‘nikmalarini shakllantirishda ijtimoiy-gumanitar fanlarning ahamiyati” mavzusida Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi

201	Gulomova MahliyoXon Ikromjon qizi	Maktabgacha yoshdagi bolalarda didaktik o‘yinlar orqali nutqni rivojlantirish	920-926
202	G‘afforova Umida Nosirovna	Bolalar adabiyotida leksik birliklarning lingvopoetik imkoniyatlari	927-932
203	Tojiyeva Nigora	Etnonimlarning ilmiy - nazariy asoslari va tarixiy -lingvistik ahamiyati	932-938
204	Farmankulova Nodirabegim Qudratbek qizi	Maktab o‘quvchilarida tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini shakllantirish usullari	938-941
205	Abdumuhtorova Mohlaroy Baxtiyor jon qizi	Tayyorlov guruhlarida tasviriyl faoliyat mashg‘ulotlari tashkil etishning didaktik imkoniyatlari	941-949
206	Jumakulova Mavludaxon Xosilovna	Pedagogik ta‘lim klasterida raqamli boshqaruv muhitini shakllantirish va samaradorligini oshirish	949-954
207	Latibjonov Rahmatillo Abdurashid o‘g‘li	Ta‘lim oluvchilar faoliyatida ijtimoiy fanlarning ahamiyati	954-958
208	Xoldaraliyeva Nargiza Baxodirjon qizi	Uzluksiz malaka oshirish tizimida biologiya fani o‘qituvchilarining innovatsion kasbiy faoliyatini rivojlantirish	958-965
209	Sattarova I.M., Nurmatova D.R.	Boshlang‘ich sinflarda ona tili o‘qitish samaradorligini aniqlashda diagnostik topshiriqlar tizimi	966-971
210	Rajabova Dilfuza Abdumajitovna	Ta‘limni raqamlashtirish sharoitida bo‘lajak texnologiya fani o‘qituvchilarining kreativligini rivojlantirish	971-975
211	Rajabova Dilfuza Abdumajitovna	Using creative approaches in teaching folk crafts and art design	975-980
212	Тагаева Дамира	Формирование ключевых компетенций учащихся в процессе	980-989